

Deutsch Éva Osztályképe

Nem tudom, hogy ez a kép hol maradt meg. Én is rajta vagyok, amikor az első elemi végeztem a zsidó iskolában 1934-ben, a második sorban jobbról a negyedik. Az osztálytársak közül nagyon kevesen éltek túl a deportálást. Jobbról a második a barátnőm volt, Kertész Verának hívják. Egy helyen voltunk a deportáláskor, és egyszerre is jöttünk haza vele. Azután is jóban voltunk, ő is aztán férjhez ment egy zsidó férfihoz az 1970-es években, Krausnak hívták. A második sorban, balról a hatodikat úgy hívták, hogy Heilper Juci, vele is nagyon jóban voltam. Az ötödik Braun Kármí, vele is jóban voltam. Ő is férjhez ment, és rögtön a háború után kimentek Izraelbe. Gyereke is van, ott él Izraelben. Kármí aztán balesetben halt meg, elütötte egy autó. Volt egy fényképész a főtéren, úgy hívták, hogy Weintraub, az egyik udvarban volt a műterme. Az iskolába mindig őt hívták fényképezni, az osztályképeket az iskolaév végén mindig ő csinálta. Lehet, hogy azért hívták őt, mert zsidó fényképész volt. A fényképezőgép egy állványra volt állítva, egy olyan nagy monstrum volt. Volt egy fekete lepel rajta, s még úgy kacagtuk is, mert a fényképész bebújt a fekete lepel alá, s onnan nézett ki, hogy: ?Na, most ide kell nézni!?! -- szóval egész ceremónia volt a fényképezés. A gyerekek szerették az édesapámat. Ő engem nem tanított. Az édesapám lett az igazgatója a zsidó elemi iskolának, igazgató-tanító volt, mert tanított is. Most is úgy van, hogy egytől négyig végigvisz egy tanító egy osztályt. Én egy másik tanító bácsit fogtam ki, akit Radó Ferencnek hívtak, ő akkor kezdte az első osztályt. Négy tanító volt az iskolában, két férfi és két nő, ötödiknek jött a Deutsch Elek bácsi, aki csak ivritet tanított (nem volt rokon a későbbi férjem családjával). Az egyik nő volt Rosenfeld Böske, a másik Kohn Ilona. A deportálásból egyedül ez a Kohn Ilona jött haza a tanítók közül. A háború után magas rangja volt, tanfelügyelő is volt. Még a háború előtt férjhez ment Salamon Ernőhöz. Azt hiszem, őt munkaszolgálatra vitték, kikerült az oroszokhoz, és nem jött vissza. Kohn Ilona a deportálás után megint férjhez ment. A zsidó iskolába nagyon szerettünk járni, sok barátnőm volt ott, ott mindenkit ismert az ember, az osztálytársak jól összeszoktunk. És aztán voltak ilyen örömnépek, mint a Purim, amikor rendeztek purimi bált. Ez szünnap volt, és a legnagyobb iskolateremben, ami nem volt olyan óriási, félre voltak húzva a padok, fogadtak zenészeket, s lehetett táncolni. Nem zsidó zenészek voltak, tánczenét játszottak, nem vallásos énekeket. A purimi bálkor a tanulók kellett vigyének süteményt, tortát, gyümölcsöt, szódavizet -- akkor még nem létezett Pepsi, Fanta s ilyesmi, megelégedtünk a vízzel. Ki mit tudott,

vitt, s egy másik teremben kitették asztalokra, s így gyűjtötték össze a büfét. Nem emlékszem, hogy valami kevés pénzért lehetett venni, vagy csak úgy adták, de lehet, valami célra ment az összeg, ami összegyűlt, de nem emlékszem, hogy mire. Az előadásokra minden tanító tanított be az ő osztályában valamit. Volt, aki tudott énekelni, volt, aki szépen szavalt, vagy valami kis táncokat betanítottak, de minden osztály szerepelt valamivel. Héber táncok is voltak vegyesen mindenfélével. Én héber táncra csak arra emlékszem, ami olyan órászerű volt, hogy körben kellett táncolni, s úgy hívtuk, hogy Julálá. Erre a szóra emlékszem, hogy énekeltük, volt egy dallama. A zsidó himnuszra, a Hatikvára emlékszem, hogy mindig elénekeltük az iskolában. (Én nagyon hiányolom, hogy sokszor, mikor egy-egy ilyen rendezvény van manapság a templomban, akkor sohasem énekeljük el.) Ezek voltak a kimagasló események. Purimkor nem nagyon öltöztünk semminek.